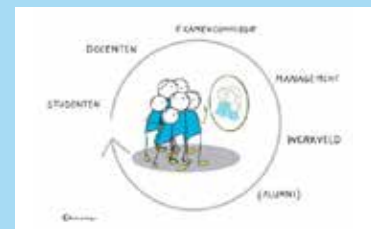

Een vliegwiel voor onderwijskwaliteit

Er moest snel geschakeld worden. Vanaf 'groen licht' begin februari 2021 tot vlak na de zomervakantie zou de MBO Onderwijsscan uitgevoerd worden bij alle 46 teams van het Hoornbeek College. En dat is gelukt! Vanaf het creëren van draagvlak binnen het hele college tot aan de uitvoering van de teamsessies. Het Hoornbeek College heeft in korte tijd een enorme beweging in gang gezet. Een beweging die leidde tot een soepele uitvoering van de MBO Onderwijsscan in samenwerking met de Onderwijs Spiegel, en uiteindelijk tot een prachtig resultaat.

Met de Onderwijsscan wordt het onderwijs 360-graden doorgelicht. Alle betrokkenen bij de MBO-opleiding geven input over de verschillende aspecten van het waarderingskader van de inspectie. De resultaten van het onderzoek zijn in één overzichtelijk rapport verwerkt. Zo weet je direct wat de sterke kanten van de opleiding zijn en waar de ontwikkelpunten liggen. Klik [hier](#) voor meer informatie over de MBO Onderwijsscan.

Benieuwd hoe het Hoornbeek College terugkijkt op de MBO Onderwijsscan?

“Met de Onderwijsscan komt alles samen, we hebben het nu over het onderwijs, we kunnen verbanden leggen.”

Wij zijn in gesprek gegaan met vertegenwoordigers van de betrokkenen op het Hoornbeek College en hebben samen teruggekeken op hun ervaringen:

Myranda van der Leeden Beleidsadviseur
Kwaliteitszorg

Jan van 't Hof Locatie Kwaliteitsmedewerker

Adriaan Morren Opleidingsmanager
Maatschappelijke Zorg en Dienstverlening

Henri de Bruin Docent Sociaal Agogische
Vakken, BPV-docent en BPV-coördinator

De vier vertegenwoordigers kregen ongeveer dezelfde vragen voorgelegd. De antwoorden geven goed weer hoe op het Hoornbeek College het gehele proces is ervaren en wat de impact van de Onderwijsscan op de onderwijskwaliteit is.

Myranda van der Leeden

Waarom hebben jullie voor de MBO Onderwijsscan van de Onderwijspiegel gekozen?

“De verschillende perspectieven komen bij elkaar, zij verrijken elkaar.”

Myranda: “De achterliggende reden is dat wij veel losstaande evaluaties onder verschillende doelgroepen en over verschillende onderwerpen uitvoeren. Met de MBO Onderwijsscan komen de verschillende perspectieven bij elkaar, zij verrijken elkaar.”

Heeft de MBO Onderwijsscan aan uw verwachtingen voldaan?

“Uit de resultaten in combinatie met de teamsessie ontstaat chemie.”

Myranda: “De MBO Onderwijsscan is niet alleen een vragenlijst. De vragenlijst is de start. Uit de resultaten in combinatie met de teamsessie ontstaat chemie. Dat is wat de MBO Onderwijsscan voor mij betekent, waar ik enthousiast over ben. Dat heeft volledig aan mijn verwachtingen voldaan.”

Een anekdote:

Na afloop van een teamsessie hebben we met het team nog samen gedineerd op school. Toen we naar huis gingen, ging een leidinggevende ook juist naar huis. Hij vroeg aan een teamlid waarom op zo'n laat tijdstip een team zo vrolijk naar huis ging. Het team vertelde hem heel blij over de teamsessie. De volgende dag wilde hij hier graag meer van weten en heb ik dit toegelicht.”

Jullie hebben de Onderwijsscan schoolbreed bij 46 teams uitgevoerd, dat is een grote opdracht. Hoe is dat jullie - in relatief korte tijd - gelukt?

Myranda: “Wij hebben een kwaliteitszorggroep waarin centrale en decentrale (locatie)kwaliteitsmedewerkers zitten. Wij komen 1 keer per maand bij elkaar. De kwaliteitsmedewerkers hadden een belangrijke rol op de locaties. De organisatie richting de teams viel mee, het goed verzamelen van de BPV-gegevens - de juiste persoon om te benaderen - was wat lastiger. De Onderwijspiegel heeft nog extra diensten verleend, bijvoorbeeld het telefonisch enquêteren van de

BPV-bedrijven.

Omdat dit schooljaar de JOB Monitor wordt uitgevoerd wilde men de Onderwijsscan nog in 2020-2021 gerealiseerd hebben. Dat was een korte aanlooptijd.

“Dit is wat wij 5 jaar geleden al wilden.”

We hebben vóór elke teamsessie een startgesprek met de opleidingsmanager gehad, met de vraag: Wat wil jij als resultaat van de teamsessie zien? Dat heeft de kwaliteitsmedewerker uitgewerkt. Zo werd de teammanager mede-eigenaar van de teamsessie. 90% van de teamsessie was gestandaardiseerd en 10% maatwerk.

De kwaliteitsmedewerkers verdienen een groot compliment. Zij vonden het heel fijn om de teamsessies te doen, het gesprek met het team aan te gaan over de inhoud. Zij zijn enthousiast.

Anderhalf jaar geleden vond er een workshop 'Zo werken wij' plaats. Door Corona heeft deze workshop geen opvolging gekregen. Met de MBO Onderwijsscan werd dat weer opgepakt in een doorontwikkelde vorm. Een van de kwaliteitsmedewerkers noemde de Onderwijsscan: 'Dit is wat wij 5 jaar geleden al wilden.' We hebben ook de communicatie over de teamsessie en de huiswerkopdracht voor de docenten (Qlikview bekijken) door de opleidingsmanager zelf laten verzorgen, in de taal zoals een team die gewend is. Dat genereert eigenaarschap en betrokkenheid.”

Wat zijn uw ervaringen met de MBO Onderwijsscan?

“De Onderwijsscan is echt gericht op de vraag: Doen we het goed? Is ons onderwijs relevant genoeg?”

Jan: “De Onderwijsscan gaat echt over het onderwijs zelf. Alle facetten komen aan bod: inhoud, begeleiding, proces, omgeving.

In de scan staan heel relevante vragen waar je als docent niet omheen kunt. De Onderwijsscan is echt gericht op de vraag: Doen we het goed? Is ons onderwijs relevant genoeg?”

Adriaan: “Onze ervaringen zijn heel positief. Het is een groot voordeel dat alle vragen aan de verschillende doelgroepen gesteld worden en alle informatie in één rapport verwerkt is.

En er is één meetmoment. Voorheen waren er steeds verschillende onderzoeken op verschillende meetmomenten. Situaties kunnen dan zodanig veranderd zijn dat je eigenlijk niet goed weet wat je hoe moet analyseren. Je hebt de resultaten van de verschillende doelgroepen bij elkaar; je zet bij ouders andere acties in dan bij studenten.”

Henri: “De MBO Onderwijsscan biedt meer dan de eigen stokpaardjes. Alle input nemen we mee naar wat we als team doen. De Onderwijsscan biedt bredere info voor beleid, vanuit de verschillende invalshoeken. Het invullen van de vragenlijst was helder.”

Wat heeft de MBO Onderwijsscan opgeleverd?

“**Wat eerder abstract was, wordt nu concreet.**”

Myranda: “Gedragenheid m.b.t. de speerpunten. De analysevaardigheden op het gebied van de resultaten van een evaluatie zijn verder ontwikkeld. Op het netvlies staat nu het denken vanuit verschillende perspectieven en doelgroepen. Iedereen gaf aan dat de MBO Onderwijsscan een praktisch instrument is. Men moet zelf nadenken, het ‘ver-van-mijn-bed’ verdwijnt. De doe-werkvormen passen ook goed bij MBO-docenten. Ook belangrijk voor de teams was dat het geheel even over Corona heen getild werd.”

Jan: “Wat we vaak merken is dat collega’s veel plannen en ideeën hebben, maar het lastig vonden om die concreet te maken en een structuur misten om die plannen vorm te geven. De ervaringen van de docenten over de Onderwijsscan zijn heel positief. De Onderwijsscan is geen papieren tijger. De docenten worden echt uitgedaagd om na te denken, over scores, over oorzaken, over ‘waar willen we naar toe?’ De Onderwijsscan biedt hele goede handvatten om concrete acties te formuleren.”

Adriaan: “Rust. Men was een beetje onderzoeksmoe. Steeds opnieuw terugkoppelingen op enquêtes met het team, dat was belastend voor het team. Met de Onderwijsscan komt alles samen, we hebben het nu over het onderwijs, we kunnen verbanden leggen. Sommige vragen voor studenten mochten iets specifieker, daar gaan we nu over in gesprek met de studenten, daar zijn acties uit gekomen. Sommige

vragen over de examencommissie zijn voor het team soms lastig te beantwoorden, door de organisatiewijziging die binnen het Hoornbeek College momenteel plaatsvindt bij dit thema.”

Henri: “De Onderwijsscan leverde concrete punten voor het teamplan, ook gezien vanuit de ouders en de studenten. Wat eerder abstract was, wordt nu concreet.”

Wat was voor u een mooi moment tijdens de/een teamsessie? Kunt u dat beschrijven?

“**Dat enthousiasme vond ik erg mooi om mee te maken.**”

Myranda: “Elke teamsessie leverde mij leermomenten op, die ik heb meegenomen naar de volgende teamsessie.

Mooi vond ik de betrokkenheid van de teams. Dat uitte zich bijvoorbeeld in de vraag met betrekking tot prioritering van speerpunten: ‘Mogen we ook meer stickers bij één speerpunt plakken?’. En ik had bij een sessie de stickers bij de speerpunten niet goed opgeteld, waardoor een ander speerpunt bovenaan kwam te staan. Het team zag dit direct en gaf aan welk speerpunt zij op de 1e plaats wilden hebben. Dat getuigt van enorme betrokkenheid. Ik vond het ook steeds heel mooi hoe de mensen met elkaar gebogen zaten over de resultaten, en als dat dan leidt tot doorontwikkeling van de teams.”

Jan: “Ik ken de collega’s, en sommigen waren wat sceptisch van tevoren: weer een onderzoek? Weer een overleg? Gaandeweg werden de docenten heel enthousiast en gingen serieus bezig, het sceptische verdween. In het verleden kreeg je vaak het gevoel van een verplicht nummer, nu vroegen de docenten uit zichzelf ‘wat willen wij?’ ‘Waar willen we naar toe?’ Geen enkele docent zette de hakken in het zand. Dat enthousiasme vond ik erg mooi om mee te maken.”

Adriaan: “Eén team is niet van de onderzoeken. De teamsessie stond gepland aan het einde van de dag, dus ik maakte me een beetje zorgen over hoe het zou verlopen. Maar het team ging heel leuk aan de slag, ook met de verbinding tussen de doelgroepen, en de docenten gingen zelfs door aan het einde van de middag.”

Henri: “Ik vond het mooi om in subgroepen te onderzoeken wat er nu eigenlijk staat in de resultaten in het rapport. En dan uiteindelijk weer met alle subgroepen samen tot één plan komen. Ook het bewustzijn voor hoe we het team ervaren vond ik mooi om mee te maken.”

Wat is de meerwaarde van de Onderwijsscan?

“**Dat brengt rust in het team, tegenover overruled worden door onderzoeken.**”

Adriaan: “De Onderwijsscan gaf een boost aan het team. Het team had eerder al highlights bepaald en die werden bevestigd, die gaan zij uitbouwen. Dat gaf energie. En vooral is er rust in de onderzoeken. Met de Onderwijsscan kan je echt wat; 1 keer per twee jaar een effectieve terugkoppeling. Dat brengt rust in het team, tegenover overruled worden door onderzoeken. Er wordt meteen een teamplan gemaakt en dat is nu veel meer thematisch, dan op basis van cijfers.

“**De vraag komt uit de docenten zelf.**”

Jan: “De concrete resultaten, dat wat nu zwart op wit staat. Docenten komen nu zelf naar me toe met vragen: hoe kunnen we hieraan werken, hoe kunnen we dit aanpakken? Men wil de sessies vaker doen, ik hoef niet meer te duwen en trekken zoals in het verleden, de vraag komt uit de docenten zelf.”

Henri: “Vooral inzicht in de beleving van studenten en ouders, daar kun je anders gemakkelijk aan voorbij gaan. De Onderwijsscan is voor mij heel verhelderend.”

“**De MBO Onderwijsscan heeft een vliegwielfunctie.**”

Myranda: “Wij zijn bezig met de doorontwikkeling van Kwaliteitszorg, met aandacht voor Teams aan zet. Je wilt dat iedereen daarbij betrokken is, dat er bij iedereen draagvlak is voor het teamplan. De MBO Onderwijsscan heeft hierbij een vliegwielfunctie. Alle teams maken hetzelfde door. Daarbij hebben we een stukje maatwerk ingebouwd door voorafgaand aan een teamsessie een startgesprek met de opleidingsmanager te voeren.”

Wat heeft u verrast bij de uitkomsten?

“**Dieperliggende problemen op het spoor.**”

Myranda: “De uitkomsten zijn per team verschillend. We hebben ze heel bewust per team bekeken. Ieder team heeft zijn eigenheid. Dus er zijn geen verrassende uitkomsten.”

Jan: “Wat mij het meest verraste was dat docenten door bezig te zijn met de uitkomsten van de Onderwijsscan dieperliggende problemen op het spoor kwamen en die open en eerlijk met elkaar bespraken.

Een enkele keer wisten docenten niet goed hoe ze een vraag moesten duiden, zouden ze een concretere vraag aan de studenten willen stellen. Sommige vragen (antwoorden) zijn aanleiding om met de studenten in gesprek te gaan en het met hen echt over de onderwijskwaliteit te hebben.”

Adriaan: “Eigenlijk weinig, het bevestigt wat je weet, maar waar je eerder niet altijd wat mee deed. Nu zijn er gerichte acties, komen dingen aan bod in de studentarena's.”

Henri: “De speerpunten hadden al onze aandacht. Die zijn bevestigd. Op onderdelen zijn er ook vernieuwende inzichten. Wat op de plank lag is nu concreet en gaan we verder uitwerken.”

Wat gaat u doen met de uitkomsten?

“**Dit eigenaarschap van doelen is nieuw, dat was in het verleden niet zo.**”

Myranda: “Op teamniveau doen we de teamsessies en het implementeren en uitvoeren van de actie-/speerpunten. Dit schooljaar voeren we de JOB Monitor uit en volgend schooljaar weer de MBO Onderwijsscan. Dan hopen we volgend jaar een trend te ontdekken. Die vraag kwam ook uit de teams: “Hoe kunnen we zien hoe we gegroeid zijn?”

Tijdens de teamsessies hebben we gewerkt met een palet aan werkvormen, gebaseerd op het Train-de-trainer programma van de Onderwijsspiegel en des Hoornbeek's gemaakt. De teams bestuderen de uitkomsten in Qlikview, er wordt gekeken naar wat opvalt en of er bijvoorbeeld verschillen zijn tussen

opleidingen/leerwegen. Teams gaven aan ook graag op het label Leerjaar te willen kunnen inzoomen. Daarna kon het team met post-it's stemmen op speerpunten. De subteams presenteerden de door hen geformuleerde speerpunten aan het gehele team. Vervolgens stemden alle individuele teamleden voor bijvoorbeeld maximaal 3 speerpunten. Er zijn door het team eigenaren van de speerpunten benoemd. Zij gaan de speerpunten verder uitwerken. Met de punten voor het teamplan gaat men nu aan de slag. Het is een uitdaging om de uitkomsten ook terug te koppelen aan de doelgroepen."

Jan: "De afspraak binnen het Hoornbeeck College is om de uitkomsten te analyseren en doelen en acties te formuleren. Deze worden opgenomen in het teamplan. Er is een structuur bedacht om te monitoren of acties ook uitgevoerd worden. Ik vind het belangrijk dat men niet te ambitieus is. Mijn taak is om te ondersteunen bij het opstellen van haalbare doelen. Door de Onderwijsscan willen teams nu zelf met het teamplan aan de slag. Dit eigenaarschap van doelen is nieuw, dat was in het verleden niet zo."

Adriaan: "Er wordt een teamplan opgemaakt en resultaten op vragen worden geïnterpreteerd. Bijvoorbeeld op de vraag 'Ik voel me veilig op school' scoorde iedereen positief, behalve de studenten bij Beveiliging. Dat wordt nu onderzocht: voelen studenten zich niet veilig om zich te uiten, of zijn de strengere maatregelen - zoals bijvoorbeeld bij te laat komen - bij Beveiliging de oorzaak van de minder positieve score?"

“Zo schep je een meer volwassen omgang met de studenten.”

Wij gaan nu ook met de studenten niveau 3, 4 het teamplan bespreken. Vinden zij dat er nog iets aangevuld, aangepast moet worden? Deze diepere feedback van studenten vindt ook al plaats m.b.t. docenten. Dat levert een win-win situatie op: het team stelt zich kwetsbaar op, studenten weten zich gehoord. Zo schep je een meer volwassen omgang met de studenten.

Henri: "De uitkomsten zijn verwerkt in het teamplan. Taken zijn verdeeld. De uitkomsten komen steeds terug in overleg en worden nu al verwerkt in de readers voor de studenten. Bijvoorbeeld het onderwerp

'differentiatie', daar moeten we wat mee en dat hebben we meteen toegepast in de reader voor de studenten. Ik vind dat praktische en concrete erg prettig, dan gaat het echt leven voor mij."

Wat zijn uw ervaringen met de koppeling tussen de MBO Onderwijsscan en Qlikview?

“Een aanrader voor iedereen.”

Myranda: "Buitengewoon. Grote waarde voor het team. Zij kunnen als team op deze manier zelf allerlei selecties maken en op verschillende manieren de uitkomsten belichten. Een aanrader voor iedereen."

Jan: "Heel handzaam. Ik had daardoor de resultaten van tevoren kunnen bekijken en ook de docenten was gevraagd vooraf de resultaten in Qlikview te bekijken. Dat hebben docenten ook gedaan en er ook soms voor zichzelf al aantekeningen bij gemaakt. De docenten vergelijken de resultaten van hun opleiding ook met die van andere opleidingen."

Adriaan: "Prima, collega's moeten nog wel hun weg vinden in Qlikview. Sommige collega's vergelijken de resultaten met andere teams, maar dat is altijd relatief. Als een team tegenslag gekend heeft door overlijden van een collega en ook andere tegenslagen, dan beïnvloedt dat de tevredenheid."

Als u uw ervaringen met de Onderwijsscan in 1 of 2 woorden zou mogen samenvatten, welk woord/ woorden zou u dan kiezen?

“Samen aan de slag!”

Jan: "Dagelijkse lespraktijk"

Henri: "Verhelderende, nieuwe inzichten. Plek waar alle betrokkenen bij elkaar komen. Samen aan de slag!"

Wilt u verder nog iets kwijt?

“Een team kan niet weggijken van de resultaten.”

Jan: “Mogen wij ook meedenken over de vragen?”
De Onderwijsspiegel geeft aan dat Myranda van der Leeden via de kwaliteitszorgmedewerkers bij de teams de vragen verzamelt die docenten niet helemaal goed konden duiden. Dat nemen we mee bij het formuleren van de vragenlijst die over twee jaar gebruikt gaat worden.

Adriaan: “Ik ben heel blij met de Onderwijsscan. De betrokkenheid van, aansturing door en overleg met de kwaliteitszorggroep is wel heel belangrijk. En dat is gebeurd. Een team kan niet weggijken van de resultaten, door de aanwezigheid en begeleiding van de externe uit de kwaliteitszorggroep.”

Henri: “De Onderwijsscan is een belangrijk, mooi concept en dat moet wat mij betreft altijd blijven.”

Jullie slogan is ‘Leren voor het leven’; hoe verhoudt de Onderwijsscan zich tot deze slogan?

Myranda: “Onze slogan ‘Leren voor het leven’ heeft een meerledige betekenis. Je leert op het Hoornbeek College voor je leven na je schooltijd, niet alleen beroepsmatig, maar voor alle aspecten van het leven. Daaronder valt ‘een leven lang ontwikkelen’. Daarnaast leren we ook voor het leven na het leven, voor de eeuwigheid. De identiteit van de school omvat de waarde voor het leven na het leven. In de Onderwijsscan zijn vragen over onze identiteit opgenomen. Daar voelen de teams betrokkenheid bij.

Ik wil nog aangeven dat wij het heel mooi vinden dat de Onderwijsspiegel gerealiseerd heeft dat onze eigen identiteitsvragen niet onderaan de scan stonden, maar ertussen waren opgenomen. Hierdoor viel het niet op

dat het Hoornbeek-vragen waren. Dat hebben we enorm gewaardeerd.”

“De Onderwijsscan is een belangrijk, mooi concept en dat moet wat mij betreft altijd blijven.”

www.POspiegel.nl | www.VOspiegel.nl | www.AOCspiegel.nl | www.ROCspiegel.nl | www.HBOspiegel.nl | www.WOspiegel.nl

 Onderwijsspiegel

De Pinckart 54
5674 CC Nuenen

Postbus 237
5670 AE Nuenen

t 040 29 06 078

e info@onderwijsspiegel.nl

www.onderwijsspiegel.nl